

Sygn. akt: VII U 1249/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 stycznia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie **VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych**

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Urszula Pałkowska-Różycka
Protokolant:	st. sekr. sądowy Małgorzata Kaczmarska

po rozpoznaniu w dniu 31 stycznia 2019 r. w Krakowie

sprawy (...) sp .z o . o .

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.

przy uczestnictwie zainteresowanych : J. B. i K. K. .

o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia J. B. i K. K.

na skutek odwołania **(...) sp .z o . o .**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.

z dnia (...) roku , Nr (...)

(...) roku , Nr (...)

I. oddala odwołania

II. zasądza od odwołującej (...) Spółka z o.o ul. (...) w Z. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. kwotę

360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego

Sygn. akt VII U 1249/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia (...) r. nr (...), wydaną

na podstawie art. 83 ust. 1 pkt. 1 i 3 w związku z art. 38 ust. 1, art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 9 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 2, art. 18 ust. 3, art. 20 ust.1, art. 36 ust. 1, 2 i 4 ustawy z dnia

13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r., nr 205,

poz. 1585 z późn. zm.) oraz art. 66 ust. 1 pkt 1e i art. 81 ust. 1 i 6 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. nr 164, poz. 1027 z późn. zm.) a także art. 734 i art. 750 k.c.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział

w K. stwierdził, że J. B. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek (...) Sp. z o.o. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 1 października 2014 r. do 31 grudnia 2014 r. Jednocześnie Zakład ustalił dla ubezpieczonego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne w wysokości podanej w tej decyzji.

Decyzją z dnia (...) r. nr (...), wydaną na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 w związku z art. 38 ust. 1, art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 9 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 2, art. 18 ust. 3, art. 20 ust.1, art. 36 ust. 1, 2 i 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r., nr 205, poz. 1585 z późn. zm.) oraz art. 66 ust. 1 pkt 1e i art. 81 ust. 1 i 6 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. nr 164, poz. 1027 z późn. zm.) a także art. 734 i art. 750 k.c. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział

w K. stwierdził, że K. K. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek (...) Sp. z o.o. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 1 września 2014 r. do 30 września 2014 r. Jednocześnie Zakład ustalił dla ubezpieczonego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne w wysokości podanej w tej decyzji.

W uzasadnieniu obu decyzji organ rentowy wskazywał, że płatnik składek nie dokonał zgłoszenia do ubezpieczeń emerytalnego, rentowego i wypadkowego J. B. oraz K. K. z tytułu wykonywania pracy na podstawie umów cywilnoprawnych nazwanych przez płatnika umowami o dzieło w zakresie przygotowywania dokumentów przetargowych, które ze względu na swój charakter były w istocie umowami o świadczenie usług, do których stosuje się przepisy o zleceniu, realizowanymi odpowiednio w okresie od 1 października 2014 r. do 31 grudnia 2014 r. oraz od 1 września 2014 r. do 30 września 2014 r. za wynagrodzeniem określonym według specyfikacji dołączonej do umowy o dzieło.

Zdaniem organu rentowego z analizy umów wynika, że umowy cywilnoprawne nazwane przez płatnika składek umowami o dzieło nie przewidywały wykonania z góry oznaczonego w sposób jednoznaczny i wymierny dzieła. Umowy cywilnoprawne zawierane przez płatnika składek w przeważającej mierze nie miały charakteru jednorazowego (incydentalnego), a poza nielicznymi wyjątkami były zawierane co miesiąc na okres od jednego do kilkunastu miesięcy (nawet 36 – miesięcy) i charakteryzowały się powtarzalnością wykonywanych czynności. Wykonawcy wykonywali takie same lub zbliżone dzieła, a przedmioty niektórych umów cywilnoprawnych nazwanych przez płatnika umowami o dzieło były takie same lub zbliżone do przedmiotów umów zleceń zawieranych ze studentami, którzy z mocy prawa są zwolnieni z obowiązku podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Ponadto ZUS zaznaczył, że z dokumentacji ubezpieczeniowej znajdującej się w Kompleksowym Systemie Informatycznym wynika, że ubezpieczeni w okresie wykonywania w/w umów nie podlegali ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu, a zatem powinni zostać zgłoszeni do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych oraz obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego.

(akta ZUS)

W odwołaniach wniesionych od w/w decyzji (...) Sp. z o.o. z siedzibą w Z. wniosła o ich zmianę i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez ustalenie, że K. K. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym oraz wypadkowemu w okresie od 1 września 2014 r. do 30 września 2014 r. a J. B. nie podlega w/w ubezpieczeniom w okresie od 1 października 2014 r.

do 31 grudnia 2014 r. Domagała się również zasądzenia na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Odwołująca się spółka w obszernym uzasadnieniu podnosiła m.in., że umowy łączące strony miały faktycznie charakter umów o dzieło a nie umów zlecenia. Za takim stanowiskiem miało przemawiać m.in. to, że obowiązujące przepisy nie wykluczają możliwości powierzenia wykonywania dzieła osobom trzecim przez podmiot profesjonalny wówczas, gdy dzieło to ma służyć działalności gospodarczej dającego zamówienie (odwołującego się). Sam fakt, że inni ubezpieczeni wykonywali takie same lub zbliżone dzieła – przygotowywanie ofert handlowych, umawianie spotkań, przygotowywanie dokumentacji do przetargu nie może przesądzać o tym, że były to umowy zlecenia. Możliwym jest bowiem wykonywanie kilku umów o dzieło na rzecz tego samego kontrahenta (udzielającego zamówienia) a sam fakt mnogości nie przesądza z góry, że umowa o dzieło staje się samoistnie umową zlecenia. Bez znaczenia pozostaje również fakt, że umowa o dzieło jest wykonywana przez innych wykonawców, tym bardziej że to nie oni między sobą ustalali efekt finalny, ale odwołująca się spółka z każdym z wykonawców oddzielnie.

Strona odwołująca się zwróciła również uwagę i na to, że zgodnie z poglądami doktryny wykonanie określonego dzieła jest zwykle określonym procesem pracy o możliwym do wskazania momencie początkowym i końcowym, którego celem jest doprowadzenie do efektu (rezultatu) przyjętego przez strony w momencie zawierania umowy, co dowodzi wprost, że samo określenie ram czasowych przez strony w umowie, w których ma zostać osiągnięty rezultat nie jest sprzeczne z naturą umowy o dzieło i również nie przesądza o tym, że jest to element bliższy zleceniu.

Konkludując, (...) Sp. z o.o. wskazała, że przytoczone okoliczności w sposób jednoznaczny przesądzają o tym, że brak było z jej strony podstaw do zgłoszenia obu ubezpieczonych do ubezpieczenia emerytalnego, rentowego i wypadkowego.

(odwołanie k. 2 – 4 oraz k. 36 – 38)

W odpowiedzi na odwołania Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. domagał się ich oddalenia, argumentując jak w uzasadnieniu każdej z zaskarżonych decyzji i domagając się zasądzenia kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Dodatkowo organ rentowy zaznaczył, że w umowach nie określono parametrów przyszłego dzieła, które podlegałoby weryfikacji po jego wykonaniu. Tym samym w momencie zawarcia umowy rezultat tej umowy był niepewny, a w świetle obowiązujących przepisów nie stanowi umowy o dzieło umowa mająca za swój przedmiot bliżej nieokreślony rezultat. Występuje tu niedozwolony przy umowie o dzieło element losowości i niepewności, a przy tym niemożliwe jest także poddanie tak określonego dzieła badaniu pod kątem wad dzieła. Tymczasem przedmiotem kodeksowej umowy o dzieło jest doprowadzenie do weryfikowalnego i jednorazowego rezultatu zdefiniowanego przez zamawiającego w momencie zawierania umowy. W przedmiotowej sprawie nie mamy zaś do czynienia z taką sytuacją, ponieważ umowa z zainteresowanym określa lakonicznie, że strona ma sporządzić dokumentację przetargową.

(odpowiedź na odwołanie k. 9 – 10 i 43 a.s.)

Poza sporem w sprawie pozostawało, że:

Spółka (...) Sp. z o.o. zajmuje się sprzedażą detaliczną komputerów, urządzeń peryferyjnych i oprogramowania, prowadzoną w wyspecjalizowanych sklepach oraz pozostałą działalnością usługową w zakresie technologii informatycznej i komputerowej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

K. K. w okresie od 1 września 2014 r. do 30 września 2014 r. zawarła

ze stroną odwołującą się (...) Spółka z o.o. z siedzibą w Z., reprezentowaną przez K. G. umowę określoną jako umowa o dzieło na okres jednego miesiąca.

Na podstawie w/w umów K. K. zobowiązała się do przygotowania dokumentacji do przetargu. Wynagrodzenie za wykonanie w/w prac zostało ustalone na kwotę 4.089,00 zł.

W okresie wykonywania w/w umowy K. K. nie podlegała ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu. Płatnik składek w miesiącu października 2014 r.

od wynagrodzeń ubezpieczonego nie zadeklarował składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne.

(dowód: dokumentacja ubezpieczeniowa K. K., w tym umowy o dzieło – akta ZUS, zeznania świadka O. D. k. 95 a.s. i nagranie z rozprawy)

J. B. w okresie od 1 października 2014 r. do 31 grudnia 2014 r. zawarł ze stroną odwołującą się (...) Spółka z o.o. z siedzibą w Z., reprezentowaną przez K. G., trzy umowy określone jako umowy o dzieło, odpowiednio na okres:

od 1 października 2014 r. do 31 października 2014 r., od 1 listopada 2014 r. do 30 listopada 2014 r. oraz od 1 grudnia 2014 r. do 31 grudnia 2014 r. Na podstawie w/w umów J. B. zobowiązał się do przygotowania dokumentów przetargowych, oraz w dwóch następnych umowach (...) ofert handlowych. Wynagrodzenie w każdej z tych umów zostało ustalone na kwotę 9.346,00 zł i miało zostać przelane na osobisty rachunek bankowy wykonawcy.

W okresie wykonywania w/w umów J. B. nie podlegał ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu. Płatnik składek w miesiącach: listopad 2014 r., grudzień 2014 r. oraz styczeń 2015 r. od wynagrodzeń ubezpieczonego nie zadeklarował składek

na ubezpieczenia: emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne.

(dowód: dokumentacja ubezpieczeniowa J. B., w tym umowy o dzieło – akta ZUS, zeznania świadka O. D. k. 95 a.s. i nagranie z rozprawy)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zawartej w aktach ZUS, której autentyczności nie kwestionowała żadna ze stron postępowania, a nadto nie budziła ona wątpliwości Sądu. Podstawę ustaleń stanowiły również zeznania powołanego świadka –

O. D., które Sąd uznał za w pełni wiarygodne.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołania od zaskarżonych decyzji nie zasługują na uwzględnienie.

Kwestią sporną pozostawało w niniejszej sprawie ustalenie charakteru prawnego umów łączących (...) Spółka z o.o. z K. K. oraz J. B., a w konsekwencji wpływu tych umów na zakres podlegania ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu.

W myśl art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania zaskarżonej decyzji obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, z zastrzeżeniem ust. 4, który z kolei stanowi, że osoby określone w ust. 1 pkt 4 (zleceniobiorcy) nie podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, jeżeli są uczniami gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych, szkół ponadpodstawowych lub studentami, do ukończenia 26 lat.

Stosownie do treści art. 12 ust. 1 w.w. ustawy obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Takiemu ubezpieczeniu podlega się z tytułu między innymi umowy

zlecenia, ale nie umowy o dzieło. Obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne wykonujące pracę nakładczą oraz zleceniobiorcy - od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy (art. 13 pkt. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Nadto w myśl art. 36 ust. 1 i 2 ustawy każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowym podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych, zaś obowiązek zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych osób określonych m.in. w art. 6 ust. 1 pkt. 1-4, spoczywa na płatniku składek. Nie ulega wątpliwości, że o tym, jaką umowę chcą zawrzeć strony, decydują one same zgodnie z wynikającą z art. 35³1 k.c. zasadą swobody umów. Zasada ta polega przede wszystkim na możliwości wyboru przez strony rodzaju stosunku prawnego, który będzie je łączył. Dotyczy to także wykonywania stale i za wynagrodzeniem określonych czynności, a więc stosunku prawnego określanego jako wykonywanie zatrudnienia w szerokim znaczeniu, ponieważ powszechnie przyjmuje się, że zatrudnienie może być wykonywane na podstawie stosunku cywilnoprawnego lub stosunku pracy. Należy zauważyć, że w systemie ubezpieczeń społecznych nie są rzadkie przypadki, w których nawet zgodnie nazwana przez strony umowa nie jest tą, która stanowi tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym, co potwierdza orzecznictwo Sądu Najwyższego.

O tym czy daną umowę należy zakwalifikować jako umowę o dzieło czy jako umowę o świadczenie usług decydują przepisy kodeksu cywilnego. Zgodnie z art. 627 k.c. przez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia. Natomiast zgodnie z treścią art. 734 § 1 k.c. przez umowę zlecenia przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej na rzecz dającego zlecenie.

Różnica pomiędzy wskazanymi umowami polega na tym, że umowa o dzieło wymaga, aby starania przyjmującego zamówienie doprowadziły w przyszłości do oznaczonego rezultatu jako koniecznego do wykonania umowy. Należy przyjąć, że realizacja oznaczonego dzieła jest zwykle określonym procesem wykonawczym, o możliwym do wskazania momencie początkowym i końcowym, którego celem jest doprowadzenie do weryfikowalnego i jednorazowego rezultatu, zdefiniowanego przez strony w momencie zawierania umowy. Dzieło nie musi mieć przy tym cech indywidualności w takiej mierze jak utwór, nie zawsze musi być tworem niepowtarzalnym i wymagającym od jego autora posiadania specjalnych umiejętności. Tym niemniej, zawsze musi być jednorazowym efektem, zindywidualizowanym już na etapie zawierania umowy i możliwym do jednoznacznego zweryfikowania po wykonaniu. Wykonanie dzieła najczęściej przybiera postać wytworzenia rzeczy, czy też dokonania zmian w rzeczy już istniejącej (naprawienie, przerobienie, uzupełnienie). Tego rodzaju postaci dzieła są rezultatami materialnymi umowy zawartej między stronami, weryfikowalnymi ze względu na istnienie wad (dla porównania wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 1999 r., sygn. akt IV CKN 152/00, publikowany w OSNC 2001 Nr 4, poz. 63).

Przenosząc powyższe uregulowania na grunt niniejszej sprawy w powiązaniu z analizą zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd stwierdził, że zaskarżone decyzje organu rentowego są prawidłowe a płatnik składek zawarł w spornym okresie z każdym z ubezpieczonych: K. K. oraz J. B. umowy o świadczenie usług, nie zaś umowy o dzieło.

Z analizy spornych umów wynika, że ubezpieczeni w spornych okresach zajmowali się przygotowywaniem dokumentacji do przetargu, czyli wykonywali czynności starannego działania, które nie prowadziły do powstania z góry oznaczonego, w sposób jednoznaczny i wymierny konkretnego rezultatu w postaci dzieła. W ocenie Sądu nie można przyjąć w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy, że ubezpieczeni wykonywali w ramach zawartych umów, których przedmiot stanowiło przygotowywanie dokumentacji do przetargu, dzieło w rozumieniu przepisów kodeksu cywilnego. W przypadku prac przez nich wykonywanych nie sposób mówić o stworzeniu wyodrębnionego dzieła jako procesie pracy

o możliwym do określenia momencie początkowym i końcowym polegającym na stworzeniu lub przetworzeniu dzieła do takiej postaci, w jakiej poprzednio ono nie istniało. Wręcz przeciwnie przedmiotem realizowanych przez obu ubezpieczonych umów był bliżej nieokreślony rezultat, czyli niedozwolony przy umowie o dzieło element losowości i niepewności. Nie sposób rezultatów ich pracy poddać sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych, skoro strony nie określiły w umowach cech i parametrów dzieła w sposób jednoznaczny i wymierny.

Jednocześnie zwrócić należy uwagę, że zgodnie z utartą linią orzecniczą nazwa umowy z wyeksponowaniem terminologii służącej podkreśleniu, że umowa ma charakter umowy o dzieło nie jest elementem decydującym samodzielnie o rodzaju zobowiązania w oderwaniu od oceny rzeczywistego przedmiotu tej umowy oraz okoliczności jego wykonania.

Zdaniem Sądu powyższe okoliczności pozwalają na przyjęcie, że (...) Spółka z o.o. zawarła z ubezpieczonymi nie umowy o dzieło, lecz umowy o świadczenie usług, do których stosuje się przepisy o zleceniu, a to w celu zmniejszenia obciążeń z tytułu składek na ubezpieczenia.

Tym samym, skoro pomiędzy (...) Spółka z o.o. a każdym z ubezpieczonych K. K. i J. B. doszło do zawarcia umów o świadczenie usług, to uzasadnionym było objęcie ich w spornym okresie ubezpieczeniami emerytalnym, rentowymi i wypadkowym zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 12 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, o czym prawidłowo rozstrzygnął organ rentowy w zaskarżonych decyzjach.

Z tych wszystkich względów odwołanie jako bezzasadne podlegało oddaleniu na podstawie powołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. (punkt I sentencji).

O kosztach postępowania Sąd orzekł w punkcie II sentencji w myśl zasady odpowiedzialności za wynik postępowania określonej w art. 98 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804).